

Секція: Економічні науки

Рубежанська Вікторія Олегівна

*асистент кафедри фінансів, обліку та банківської справи
Луганський національний університет імені Тараса Шевченка
м. Старобільськ, Україна*

СЕЛЕКТИВНА СТРАТЕГІЯ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ПРАЦІ

Соціально-економічний розвиток регіонів України та загальні тенденції в світовій економіці визначають зовнішні чинники і задають сучасні тренди, які формують суспільно-економічний простір ринку праці та впливають на формування стратегії державного регулювання ринку праці. Відповідно, державне регулювання ринку праці не статичне, воно повинне постійно розвиватися, удосконалюватися, а ступінь державного впливу має постійно змінюватися. Виникає необхідність розширення управлінських функцій держави та швидкого «повернення» держави на ринок праці.

Враховуючи зазначене вище, актуальним є використання в процесі державного регулювання стратегії, заснованої на селективному державному впливі на ринок праці.

Теорія стратегічного управління, знайшла своє відображення у фундаментальних працях вчених: Н. Алексєєвої, І. Ансоффа, Г. Атаманчука, В. Бакуменка, М. Борушака, В. Вакуленка, А. Воронкової, В. Гошовської, І. Грицяка, Р. Келлі, Г. Козаченко, В. Козбаненка, В. Мартиненка, М. Мескона, Г. Мінцберга, Г. Осовської, Д. Пірса, М. Портера, Г. Поршнева, О. Савіцької, Н. Савіцької, З. Румянцевої, А. Чендлера та багатьох інших.

Сутність селективної стратегії полягає у вибіркового втручання держави у функціонування регіонального ринку праці, коли існує

неузгодженість в інтересах підзвітних територій. Слід враховувати те, що державне регулювання ринком праці, повинне формуватися виходячи з суспільних цілей і пріоритетів, визначених в загальній «Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020»» [1]. Проте, важливим моментом є те, що використання селективної стратегії державного регулювання забезпечує позитивний розвиток великих підприємств (наприклад, підприємства АПК) та малого бізнесу, що, в свою чергу, задає орієнтири просторового розвитку трудового потенціалу, а саме регіонального. Так, приклади успішного використання селективної стратегії при формуванні інноваційної моделі розвитку АПК наведено у роботі Кукси І.М. [2]. Дію селективної стратегії на малих підприємствах відображено у роботі Гнатенко І.А. [3]. В силу різного соціально-економічного потенціалу, ментальності, історичних особливостей і заходів реалізації політики зайнятості на прями державного впливу в окремих регіонах можуть не збігатися.

Відповідно, сутність формування та реалізації селективної стратегії позначається конкретним процесом, який враховує існуюче середовище, в якому функціонує ринок праці окремої території.

Залежно від об'єкту державного впливу доцільною є класифікація видів можливої селективної стратегії на поляризуючу та вимірювальну.

Поляризуюча селективна стратегія - спрямована на стимулювання ринку праці у регіонах, що мають найбільший економічний потенціал «точки зросту» для функціонування ринку праці, з метою максимізації національного доходу (м. Київ, Київська область, Львівська, Миколаївська, Житомирська, Закарпатська, Харківська, Одеська області). Ціллю вирівнювальної селективної стратегії - є демпфірування відмінностей між ринком праці регіонів шляхом вибіркового державного впливу на проблемні регіони. Під проблемними регіонами ми розуміємо такі території, де ринок праці не в змозі самостійно, тобто без державного

впливу, вирішити існуючі проблеми (Запорізька, Рівненська, Чернігівська, Сумська, Дніпропетровська, Чернівецька, Вінницька, Черкаська, Хмельницька, Івано-Франківська, Тернопільська, Волинська, Полтавська, Херсонська, Кіровоградська, Луганська, Донецька області). Причому, поляризуюча селективна стратегія передбачає активні методи державного регулювання ринку праці, а вирівнювальна – помірно-активні.

Процес розробки селективної поляризуючої та вимірювальної стратегії вимагає використання обґрунтованого набору інструментарію, який є певним стимулятором для запуску ринку праці окремих регіонів. Під зазначеним інструментарієм ми розуміємо конкретизацію: критеріїв, об'єктів, спрямованості та форм державного впливу; мети державної політики; методів, рівнів та заходів державного регулювання; джерел фінансування.

Спираючись на методичні критерії виборчо-селективного впливу держави на ринок праці, визначення селективної стратегії полягає у сегментарному регулюванні органами державного управління регіонального ринку праці за допомогою макро- та мікро- інструментів: адміністративних та економічних; прямих і непрямих тощо. Це дозволить сконцентрувати засоби впливу на найбільш ефективні напрями ринку праці, а також в обрані регіони з найбільш складним ринковим становищем.

З урахуванням зазначеного, можна узагальнити такі складові селективної стратегії державного регулювання ринку праці (таблиця 1).

Таблиця 1

Складові селективної стратегії державного регулювання ринку праці

Типологія	Вирівнювальна (для регіонів з проблемним ринком праці)	Поляризуюча (для регіонів «полюсів зросту»)
Критерії	Цілі; вибірковості; адресності; синергії; економічної безпеки.	альтернативності; раціональності;
Регіони	Луганська, Донецька, Запорізька, Рівненська, Чернігівська, Сумська,	м. Київ; Київська, Львівська, Миколаївська, Житомирська,

	Дніпропетровська, Чернівецька, Вінницька, Черкаська, Хмельницька, Івано-Франківська, Тернопільська, Волинська, Полтавська, Херсонська, Кіровоградська області	Закарпатська, Харківська, Одеська області
Об'єкти	Ринок праці відсталих та депресивних регіонів з нестабільним внутрішнім та зовнішнім оточенням	Регіони які мають значний соціально-економічний та інший ресурсний потенціал для зростання ринку праці
Мета	Зниження міжрегіональних відмінностей шляхом стимулювання ринку праці відсталих і депресивних регіонів	Досягнення максимально ефективного розвитку загальнонаціонального ринку праці за рахунок ефективного використання ринку праці регіонів – полюсів зростання
Спрямованість впливу	Заходи, які впливають на структуру пропозиції праці і структуру попиту на працю	Заходи регулювання ринку праці, спрямовані на збільшення ступеня відповідності попиту та пропозиції
Методи державного регулювання	Активні, пасивні	Помірно-активні, пасивні
Форма впливу	Пряма та непряма	
Ключовий принцип	Принципи соціальної справедливості	Принципи нодальності (nodal) системи
Заходи державного регулювання економічного та адміністративного характеру	Стимулювання мобільності робочої сили Розвиток інституту соціального партнерства Інфорсмент договірних відносин на ринку робочої сили Стимулювання інноваційних видів зайнятості Підсилення значення та ролі профспілок	Стимулювання пропульсивних лідируючих галузей економіки Централізоване керування компліментарністю інститутів ринку праці Посилення дерегуляції на ринку праці Забезпечення флексибілізації на ринку праці
Рівень впливу заходів державного регулювання	Загальнодержавний, регіональний, галузевий, внутрішньофірмовий	
Джерела фінансування	Держбюджет, не бюджетні кошти, кошти Фонду зайнятості, кошти комерційних організацій та ін.	

Таким чином, стратегічний підхід, заснований на селективній стратегії державного регулювання ринку праці, передбачає розподіл територій України за задалегідь обраними напрямками впливу держави,

який у кінцевому рахунку призведе до ефективності загальнодержавного ринку праці.

Література

1. Указ Президента України «Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» від 12.01.2015 № 5/2015: Офіційний сайт платформи Liga:Zakon [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/U005_15.html
2. Кукса І.М. Проблеми формування інноваційної моделі розвитку АПК в Україні / І.М. Кукса // Актуальні проблеми економіки. – 2014. – №1 (151). – С. 101-105.
3. Гнатенко І.А. Удосконалення державної підтримки суб’єктів малого підприємництва з урахуванням критеріїв економічної безпеки / Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»: Херсон: Херсонський державний університет, 2014. - Випуск 8, Частина 7 – С. 78-80.